MİMŞAD ED-DÎNEVERÎ

Evliyânın büyüklerinden. Irak âlimlerinden olup, ilimde zamanın bir tanesiydi. Riyâzet, hizmet, müşâhedede, hâl ve hareketlerinde, eşi ve bir benzeri yoktu. Dînever'de doğup, orada ilim tahsil etmiştir. 299 (m. 911)'de vefât etti.

Mimşâd ed-Dîneverî; Cüneyd-i Bağdadî, Rüveym bin Ahmed ve Süfyân-ı Sevrî hazretleriyle aynı yıllarda yaşadı. Yahyâ el-Celâ, Sırrî-yi Sekatî ve Ma'rûf-i Kerhî hazretleriyle görüşüp, onların sohbetlerinde bulundu. Hübeyret-ül-Basrî hazretlerinin talebelerinden idi. Hocasının vefâtından sonra, hocasının yerine geçti. Tâliblere ilim öğretip, nasîhatte bulundu. İnsanların kalblerine Allah sevgisini yerleştirmek, onlara doğru yolu göstermek ve öğretmek için çalışan Mimşâd ed-Dîneverî hazretlerinin en tanınmış talebesi, Ebû İshâk Şâmî-i Çeştî hazretleridir.

Mimşâd ed-Dîneverî hazretleri, doğumundan ölümüne kadar, bütün ömrünü oruç tutmakla geçirdi. Yalnız Ramazan bayramının birinci günü ile, Kurban bayramının dört gününde oruç tutmazdı.

Mimşâd ed-Dîneverî çok mal-mülk sahibi idi. Allahü teâlânın sevgili kullarıyla tanıştıktan sonra, mallarının hepsini fakîrlere dağıttı. Ondan sonra da hac için yola çıktı. Oradan ayrılırken de; "Yâ Rabbî! Ailem ve çocuklarımı sana emânet ettim" diye duâ etti. Mekke-i mükerreme yolunda giderken çölde bir adam gördü. Başında bir tepsi yemek vardı. Mimşâd ed-Dîneverî bunu ne yapacağını sordu. O adam da, "Ben ehl-i gâibten bir kişiyim. Hergün senin evine böyle bir tepsi yemek götürürüm. Allahü teâlâ bana böyle emretti" dedi.

Hübeyret-ül-Basrî hazretlerinin derslerine devam ederken bir gün kendisine, "Git abdest al gel" buyuruldu. Daha sonra hocasının yanına geldi. Hocası elinden tutup; "Yâ Rabbî! Mimşâd ed-Dîneverî'yi dervişlik makamına eriştir" diye duâ etti. Bu duânın te'sîri ile Mimşâd ed-Dîneverî hazretleri kırk defa bayılıp, bir o kadar da ayıldı. Sonunda kendisine gelip ayağa kalktı. Hocasının ellerini öptü. Hübeyre hazretleri, "Arzu ettiklerine kavuştun mu?" diye sordular. O da, "Otuz senedir bunun için uğraşırım. Elhamdülillah sizin himmetinizle arzuma bugün kavuştum" dedi. Kendisine icâzet verilip, talebe yetiştirmekle vazîfelendirildi.

Tekkede ders verirdi. Tekkesinin kapısını devamlı kapalı tutardı. Kapıya birisi gelse, misâfir misin, mukîm misin? diye sorardı. “Eğer kalıcı isen içeri gir, şayet misâfir isen, burası senin yerin değildir. Çünkü birkaç gün kalır kendine bizi alıştırırsın da, sonra ayrılığına dayanamayız” derdi.

Ba’zan seyahatler yapan Mimşâd ed-Dîneverî, gittiği yerlerdeki evliyânın sohbetinde bulunur, onlardan nasîhat alırdı. Kendisi bir seyahatinde yaşlı bir zâttan aldığı nasîhati şöyle anlatır:

Seyahatlerimden birinde, yaşlı bir zât gördüm. Hayır yüzünden okunuyordu. “Bana nasîhat et” dedim. O zât bana şöyle dedi: “Himmetini koru. Himmet (niyet), bütün işlerin başlangıcıdır. Himmeti temiz olanın, gayreti iyiye yönelen kimsenin, yaptığı işleri de, temiz olur. Hâlleri ve amelleri de düzelir.”

Kendisi şöyle anlatır: “Bir zamanlar borcum vardı. Kalbim hep bu borç ile meşgûl olurdu. Birgün rü’yâmda birinin bana, “Ey cimri! Yapmış olduğun bu borç bize âittir. Bize güven, borcundan dolayı hiç korkma. Senin görevin, borcunu bize havale etmek, bizim görevimiz ise borcunu ödemektir” diye söylediğini gördüm. Bundan sonra hiçbir zaman, kasap, bakkâl ve manav gibi yerlerdeki borçları düşünmedim. Zîrâ bunlar hep ödeniyordu.”

Şöyle anlatılır: “Birgün birisi Mimşâd ed-Dîneverî’ye; bana işimin olması için duâ et” dedi. Bunun üzerine Mimşâd ed-Dîneverî, “Git, Allahü teâlânın râzı olduğu filân mahalleye yerleş ki, Mimşâd’ın duâsına muhtaç olmayasın” dedi. Adam, “Allahü teâlânın râzı olduğu mahalle neresidir?” diye sorunca, Mimşâd ed-Dîneverî, “İnsanların olmadığı yerdir” dedi. Adam daha sonra halkın arasından çekildi. Bütün vaktini ibâdet ve duâ ile geçirdi. Bu hâli ile yüksek mertebelere ulaştı ve Allahü teâlânın sevgili kullarından, oldu. Birgün şehri sel basınca halk, Mimşâd ed-Dînevetî’nin tekkesine sığınıyorlardı. Bu zât da, postunu selin üzerine sermiş, onun üzerinde oraya geldi. Mimşâd ed-Dîneverî bu durumu görünce, ona, “Bu hâl nedir?” diye sordu. O zât da, “Hem bana bu hâli verdin, hem de bu hâl ne diye soruyorsun. Mimşâd’ın duâsı ile Allahü teâlâ bana bunu verip, kendisinden başkasına ihtiyâç duymamamı sağladı ve gördüğünüz bu mertebeye ulaştırdı” dedi.

Birgün evinden çıktığında bir köpek ona havladı. “Lâ ilahe illallah” dedi ve köpek olduğu yerde ölüverdi.

Vefâtı yaklaştığında ona “Hastalıktan ne çekiyorsun?” dediklerinde, “Benden ne çektiğini, gidin de hastalığa sorun” dedi. “Gönlünü nasıl buluyorsun?” diye sorduklarında, “Gönlümü kaybedeli otuz sene oldu. Onu tekrar ele geçirmek istedim ama bulamadım. Bu süre içinde gönlümü bulamayınca, bütün sıddîkların gönüllerini kaybettikleri şu hâl içinde, ben onu nasıl bulacağım?” dedi ve rûhunu teslim etti.

Mimşâd ed-Dîneverî’ye: “Aç kalan velî ne yapar?” diye sorduklarında, “Namaz kılar” diye cevap verdi. “Peki onu yapacak gücü yoksa?” diye sorduklarında, “Uyur” cevâbını verdi. “Ya uyuyamazsa?” diye sorduklarında: “Allahü teâlâ velî kuluna şu üç şeyi verir: Ya gıda, ya güç veya ecel!” buyurdu.

Mimşâd ed-Dîneverî buyurdu ki:

“Hak teâlâya ulaşmanın yolu uzundur, o yola sabretmek zordur.”

“Talebenin edebi, hocasına hürmet, kardeşlerine hizmet, dünyâ bağlarını kesmek ve dînin âdabına göre kendini korumaktır.”

“Sâlih kimselerle beraber olan sâlih, fasıklarla beraber olan fâsık olur.”

“İnsanın tapındığı, ya’nî ömrünü kendisi için harcayıp, çok sevdiği şeyler çeşitlidir. İnsanların bir kısmı, nefsine, bir kısmı çocuğuna, bir kısmı malına, bir kısmı parasına, bir kısmı hanımına, bir kısmı, makam ve mevkiye tapar. Herkes

gönlünü bunlardan birisine bağlamıştır. Bunların bağından kurtulmak çok zordur. Bunlara tapınmaktan sadece; kendine, malına, makamı ve mevkiine güvenmeyip, her şeyin sahibi ve yaratıcısı Allahü teâlâya hakkıyla kulluk yapamadığını bilip, yaptıklarını hep kusurlu ve noksan görerek, nefsini ayıplıyanlar kurtulabilir.”

“Bir kimse yalnız Allahü teâlâyı düşünürse, ona hiçbir şey ve kimse zarar veremez.” “Tevekkül, kalbinin ve nefsinin meyil ettiği herşeyden uzaklaşmaktır.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-10 sh. 353

2) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 316

3) Nefehât-ül-üns sh. 144

4) Tabakât-ül-kübrâ cild-1, sh. 130

5) Tezkiret-ül-evliyâ cild-2, sh. 133

6) Risâle-i Kuşeyrî sh. 122

7) Sıfat-üs-safve cild-4, sh. 60